

AmCham: esam ieinteresēti labā investīciju vidē

Mūsu bizness un sabiedrība kopumā ar amerikāņu investīcijām ir saistījusi lielas – varbūt pat pārspīlēti lielas – cerības. Kā patiesībā ir vērtējama amerikāņu investoru aktivitāte mūsu valstī? Kādi te ir bijuši lielākie ASV kapitāla projekti? Kādi tie ir patlaban, un vai ir gaidāma pozitīva attīstība tuvākajā nākotnē? Kādas ir svarīgākās problēmas un vissvarīgākie pasākumi, kas Latvijā ir veicami, lai valsts kļūtu pievilcīgāka amerikāņu investoriem? Kapitāls uzklaušija Amerikas Tirdzniecības palātas Latvijā (*American Chamber of Commerce in Latvia jeb AmCham*) valdes priekšsēdētāju Arni Kākuli

merikas investoru aktivitāti Latvijā es vērtēju kā labu. Protams, allaž ir iespējams to vēl uzlabot. *AmCham* savāktie dati rāda, ka līdz 2016. gada

martam komercreģistrā bija reģistrēti 687 uzņēmumi ar ASV kapitālu. Starp citām valstīm patlaban esam apmēram 9. vietā, bet agrāk esam bijuši arī 3./4. vietā. Sekojam faktiskā pamatkapitāla situācijai un lēšam, ka ASV investori un kompānijas te ir ieguldījuši vairāk nekā 300 miljonus ASV dolāru. Galvenās nozares ir nekustamais īpašums, apstrādes rūpniecība, tirdzniecība, kā arī tūrisms, transports un loģistika, konsultācijas, pakalpojumi, finanšu u. c. servisa centri.

AmCham mērķis vienmēr ir bijis uzturēt investīciju ieplūdi gan no Amerikas Latvijā, gan no Latvijas Amerikā. Mūsu misija ir veicināt un stiprināt tirdzniecību, investīcijas un partnerību. Un arī draudzību ar ASV. Otrkārt, mēs kalpojam par platformu viedokļu un zināšanu apmaiņai, labajai praksei (*best practice*) un par kontaktu platformu mūsu biedriem, lai tiklotos. Treškārt, cenšamies panākt investīciju darbības un uzņēmējdarbības vides uzlabošanu Latvijā.

Ir jāsaka, ka investīciju aktivitāte Latvijā vispār ir diezgan zemā līmenī, un tas attiecas ne tikai uz amerikāņu investīcijām. To var redzēt Ārvalstu investoru padomes Latvijā (*FICIL*) uzņēmējdarbības vides uztveres indeksā (*FICIL Sentiment Index*). Katrai palātai, katrai kamerai vēl ir daudz darba, lai veicinātu ārvalstu investoru uzplaukumu šeit, Latvijā.

Kādi ir bijuši un ir amerikāņu investoru lielākie projekti Latvijā? Kādreiz

bija *GE Money*, lieli ieguldījumi ir veikti nekustamo īpašumu attīstībā. Mūsu biedri (*NCH Advisors* u. c.) arvien pērk un attīsta zemesgabalus gan tirdzniecības platībām, gan dzīvojamajām, gan biroju mājām. Veiksmīgi darbojas ASV bāzētās profesionālā servisa firmas *Ernst & Young*, *KPMG*, *PwC*, *Lloyds*; arī mana firma *AECOM*, kas nodarbojas ar inženieru konsultācijām. Tie ir pakalpojumi, kas nav viegli atrodamam vietējā tirgū, un pievienotā vērtība rodas, sniedzot konsultācijas īpaši sarežģītiem projektiem un uzturot tirdzniecības apjomu. Mūsu biedri *GlaxoSmithKline*, *Procter & Gamble*, *IBM*, *Microsoft* piedāvā savus produktus. Tās ir lielās ASV firmas, ar kurām mums ir jāuztur labas attiecības un kurām ir jādod iespēja sadarboties gan ar Latvijas valdību, gan ASV vēstniecību. *AmCham* kļūst par starpvaldību attiecību iniciatoru, savedot kopā uzņēmējus un valdību, lai tad, ja investoram rodas kādas problēmas, mēs varētu palīdzēt tās risināt.

Investīciju aizsardzības ziņā Latvijā stāvoklis pēdējos 20 gados, protams, ir uzlabojies, tomēr vēl aizvien ir daudz trūkumu. Mūsu biedri saredz lielas iespējas uzlabot konkrētas lietas un pagaidām visumā negatīvi vērtē valdības darbu investīciju vides uzlabošanā. Viņi saka, ka valdība nešķiet ieinteresēta ieviest pārmaiņas un, pat ja to dara, tad – nepietiekami ātri. Valstij nav redzama attīstības vīzija. Mūsaprāt, lielākās problēmas ir saistītas ar demogrāfisko krīzi, piekļuvi kvalitatīvam darbaspēkam, izglītības sistēmu, uzņēmējdarbības likumdošanas kvalitāti un paredzamību, nodokļu sistēmas kvalitāti. Ir jāpieskaista vēl neētiskās biznesa vides aktivitātes – korupcija un ēnu ekonomika. Mēs turpinām iesniegt priekšlikumus,

lai situācija mainītos. Kā stāsta daudzi mūsu biedri, piemēram, betona ražotājs *CEMEX*, ir grūti sniegt pakalpojumus, ja daži konkurenti nemaksā nodokļus, daži nemaksā algas un rezultātā cenas nav vienlīdzīgas. Tas rada nestabilitātes izjūtu.

Latvija vienmēr ir bijusi ļoti pozitīva vieta investīcijām triju faktoru dēļ: ģeopolitiskais novietojums, samērā laba infrastruktūra un izglītots, daudzvalodīgs darbaspēks, kas turklāt vēl ir samērā lēts. Tomēr visus šos pozitīvos faktorus var vērtēt arī negatīvi. Ģeogrāfiskais novietojums ir tāds, ka no Amerikas skatās un vērtē: nē, te nav stabili! Arī infrastruktūru var uzskatīt par labu, taču tā nav vislabākā. Savukārt darbaspēks varbūt ir izglītots un daudzvalodīgs, bet tas pazūd, un te, Latvijā, arvien grūtāk nākas to sameklēt.

AmCham aktīvi sadarbojas ar *FICIL*, mūsu biedri ir iesaistīti visās svarīgākajās darba grupās. Saskaņojam viedokļus, izstrādājam priekšlikumus, lai varētu tos iesniegt Ministru kabinetā. Turpinām tās pašas tēmas – tās nav mainījušās pēdējos 10–20 gadus. Aktīvi ierosinām jaunus likumus, sniedzam priekšlikumus, vīzijas, stratēģijas, lai pozitīvi ietekmētu problemātiskās jomas. Turpināsim projektus, kas ir vērsti uz stāvokļa uzlabošanu izglītības un zinātnes nozarēs. Arī nākotnē vispusīgi sadarbosimies ar ASV vēstniecību un caur to – ar Amerikas valdību. Mēs visi esam ieinteresēti, lai investīciju vide uzlabotos un investori justos arvien drošāki. ■